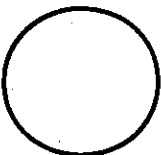

Bart Nelissen De les van de trage rechter

Het tragisch 'fin de carrière' van de Brugse magistraat Paul Verstraete zegt meer over onze magistratuur dan over hem

Bart Nelissen schrijft een doctoraat over rechterlijke onafhankelijkheid aan de KU Leuven. Hij is praktijk-assistent aan de KU Leuven en de U Hasselt.

P1 augustus valt het doek over de carrière van 'stande traagste toga-drager' Paul Verstraete. Is dan op eigen verzoek geen rechter meer, wellicht tot grote opluchting van zijn Brugse collega's en de advocaten die hij volgens de media de gerojinen inhoogs Over de oorzaak van hun wanhoop – Verstraetes uitzichtloos twijfelen *on the bench* – bestaat even weinig discussie als over 's mans ijver en savoir-faire aan de balie vóór hij rechter werd. De schouders ophalen bij zijn ontslag, onder het motto 'Opgeruimd staat netjes', lijkt echter ongepast.

Voorerst wordt duidelijk dat we als samenleving van rechters veel, zometert het onmogelijke, verwachten. In een steeds complexere maatschappij zijn de danne en heren in toga steeds vaker op zichzelf aangewezen – alleen zetelen is thans de regel – om verschillen te beslechten op een vertrouwensbevorderende manier. Zodra burgers klanten (zijn ge)worden en van het New Public Management alle heil wordt verwacht, komen magistraten die zich in hun lot schikken – en zich als beleidsmakers (moeten) gedragen door een gebrek aan politieke moed vanwege Regering en parlement – in zwaar weer terecht. Vijmoedigheid het woord nemen, al dan niet in ophefmakende

Antwerpse mercuriales, komt stevast op kritiek te staan, niet in het minst vanwege volksvertegenwoordigers die het vrije spreekrecht wel lijken te benijden en allesszins voor een scherpere justitiële deontologie pleiten om stoorzenders te kunnen (laten) aanpakken.

Ook de situatie waarin Verstraete verzeld was geraakt, bleek *gelykundes* Frassen in dat laatste verband. Vijmoedig spreken en verbale voortzarendheid kon men hem weliswaar niet verwijten, zijn 'zwijgzaamheid' werd in niet mis te verstane bewoordingen aan de kaak gesteld. Ook het Hof van Cassatie veroordeelde Verstraetes besluiteloosheid reeds eind 2009 in een arrest waarvan de conclusie werd afgedaan als laks, hoewel de overwegingen van het Hof bepaald onzacht waren. Zo oordeelde het dat betrokkenen 'en laatste kans moest krijgen om zich te herpakken' en achte het een tuchtsraf van twee maanden wedde-inhouding gepast vermits die zou toelaten om 'onmiddellijk aan de slag te gaan [...] zodat hij dadelijk zijn goede bedoelingen [kon] waarmaken'.

Vandaag blijkt dat Verstraete niet uit de verdorvenheid is geraakt. Het mag dan ook niet verbazen dat zijn toestand onhoudbaar werd en zijn (aangezaden?) ontslag de enige uitweg was. Wat wel verbazend opwelt is de ongerustheid in de school van de Hoge Raad voor de Justitie over het geringe aantal kandidaten (en geslaagden) voor examens die de magistratuur van ervaren (balie)bloed moeten voorzien via de zogenaemde 'derde weg'. Advocaten met twintig jaar dienst

kunnen, na een intakegesprek sneller) aan de slag als magistraten, en ook Verstraete is op die manier rechter kunnen worden.

We laten in het midden of de overheid aansprakelijk kan worden gesteld voor het opzadelen van een gelauwerde advocaat met een trakkopen doorthaken – waarvoor hij quasi onmiddellijk ongeschikt is gebleken, met de gekende gevolgen voor ambtsgevoelen en burgers. Een les kunnen we avast wél trekken uit dit verhaal: qua persoonlijkheidskenmerken van kandidaatmagistraten zet de Hoge Raad 'besluitvaardigheid' best hoog op de checklist. Onlangs bleek trouwens hoe een tekort hieraan nu al tot de meest voorkomende redenen behoort waarom ervaren advocaten buiten op het examen. Niet toevallig pelt men overigens sinds 2010 bij het examen beroepsbekwaamheid – voor juristen met minstens vijf jaar relevante ervaring – nadrukkelijk maar deze competentie die om begrijpelijke redenen noodzakelijk wordt geacht. Eerder dan hem zonder meer te brandmerken en te juichen om zijn vertrek zouden we Verstraetes tragische carrière-einde (als rechter, niet per se als advocaat) daarom kunnen zien als de prijs die ook hij betaald heeft voor de noodzakelijke evolutie van een selectieapparaat dat ondanks voortdurend gestuit, gedomd is om onvolmaakt te blijven. Het opstellen van sociaal wenselijke magistratenprofielen en het afdoend op de proef stellen van wie meent zich daarin te herkennen, is een onderneming die blijvende, kritische aandacht wettigt.

De schouders ophalen bij zijn ontslag onder het motto 'Opgeruimd staat netjes', is ongepast